

1

1929-ųjų modelis 2009

Gyvenu čia, garaže, viena – draugiją man palaiko tik nešiojamasis kompiuteris ir sena granata. Ką ir sakyti, jaukus lizdelis. Mano guolis – tai ligoninės lova; ničnieko daugiau man ir nereikia, išskyrus tualetą. Tikras vargas, kai būnu priversta juo pasinaudoti. Užtrunka visą amžinybę, kol iki jo prisikasu: iš pradžių per visą lovą, o paskui dar tiek pat, kol pasiekiu gerą vietelę. *Via dolorosa* – taip vadinu šitą kelią, kuriuo triskart per dieną svyrinėju it šmėkla reumato išsukinėtais sąnariais. Šiuo metu mano didžiausia svajonė – antelė plius kateteris, bet mano prašymas įstrigęs administracijos labirintuose. Šuniškas gyvenimas.

Pro langą čia ne kažin ką pamatysi. Pasaulis man atsiveria kompiuterio ekrane. Žinutės keliauja pirmyn atgal, ir mano feisbuko puslapis ištįsta kaip gyvenimas. Ledynai tirpsta, prezidentai tamsėja, žmonės lieja ašaras dėl savo automobilių arba namų. O ateitis skersu žvilgsniu ir pašaipia šypsena kantriai laukia prie slenkančios bagažo juostos. Taip, aš viską dėmesingai stebiu iš savo balto patalo. Drybsau čia kaip lavonas be jokių poreikių, laukdama mirties arba kad kas atneštų man dozę gyvenimui pratęsti. Jos, merginos iš Reikjaviko slaugos tarnybos, pasirūpina manimi dukart per dieną. Mergužėlė, kuri ateina iš ryto, nors prie žaizdos dėk, o popietinė, ragana su šaltomis rankomis ir neskaniu kvapu iš burnos, visada išpila mano pelenines suraukusi nosį.

Bet jei užveriu savo akį į pasaulį, užgesinu lempą ir leidžiu rudeninei tamsai užlieti garažą, tada pro mažą langelį sienos viršuje įžiūriu „Taikos bokštą“¹. Dabar Lenonas, įžengęs į dangų, tapo Islandijoje šviesuliu, nelyginant koks miško dievas iš Ovidijaus poezijos. Jis nušviečia juodus vandenį ilgomis naktimis. Jo našlė buvo labai maloni – iškėlė jį tiesiai man prieš akis. O, kaip gera snūduriuoti glostomai seniai užgesusių aistrų liepsnos!

Galima pasakyti, kad aš riogsau čia, garaže, kaip tie senoviniai automobiliai, iš kurių nebėra jokios naudos. Vieną dieną pasidalinau šia mintimi su Gojumi. Jis su žmona Doura nuomoja man šią patalpą už šešiasdešimt penkis tūkstančius kronų per mėnesį. Gerasis Gojus, kurio tikras vardas – Gudjounas, juokais pavadino mane oldsmobiliu. Panaršiau internete ir radau *Oldsmobile Viking*, 1929-ųjų modelio, nuotrauką. Tiesą sakant, nežinojau, kad taip velniškai pasenau. Tas modelis atrodo kaip vos vos patobulintas vežimas.

Gyvenu čia viena jau aštuonerius metus, įkalinta lovoje emfizemos, kuri persekioja mane triskart ilgesnį laiką. Vos galiu pasukti galvą: nuo menkiausio judesio man užima kvapą ir imu dusti – o tai, švelniai tariant, nėra malonus pojūtis. „Mažutis nepatogumas lavonui“, kaip buvo sakoma senais laikais. Nuolatinis mano palydovas po ilgų piktnaudžiavimo rūkymu metų. Traukiu cigaretes nuo 1945-ųjų pavasario, kai vienas karpotas švedas leido man pamėginti šio malonumo. Ir tos žarijos šildo mane iki šiol. Man buvo pristatyti deguonies akiniai su nosies šiaudeliais, bet kad galėčiau pasinaudoti šiuo pasiūlymu, „dėl gaisro pavojaus“ buvo liepta neberūkyti. Kitaip tariant, turėjau pasirinkti vieną iš dviejų gražių ponų – rusų grafą Nikotiną arba anglų lordą Oksigeną. Ilgai svarstyti man nereikėjo.

Taigi aš kvėpuoju kaip išvykstantis iš stoties garvežys ir kelionės į tualetą – mano kasdienis kryžiaus kelias. Tačiau mielai siunčiu ten mažąją Loują ir leidžiuosi liūliuojama jos nekalto čiurlenimo. Louja – tai mano namų darbininkė. Mano gimtinėje, Svebneijare, Miego salose, kaip jos gražiai vadinamos, buvo urvas, vadinamas Bernų skyle, kurį vyrai nuo amžių naudojo kaip šikininką. Į jį vedė Karalių promenada, gavusi pavadinimą nuo posakio „kur karalius pėsčias vaikšto“. Mūsų protėviai turėjo humoro jausmą.

O varge, mano mintys šokinėja nuo akėčių prie vežėčių. Kai esi išgyvenęs visą internetą įvykių ir tiek dienų, kiek netilptų didžiausios talpos laive, nelengva surūšiuoti ir atskirti vieną dalyką nuo kito. Viskas grimzta į tą patį vienintelį laiko liūną. Arba viską prisimenu vienu kartu, arba atmintyje nelieka ničnieko.

Ak, jų, vargšelių, sistema jau prieš metus visiškai žlugo. Mano Magis patyrė bankų griūtį savo kailiu – viena lavina nušlavė naujutėlę jo namo terasą, o automobilis išsigelbėjo tik per plauką. Galų gale, viskas subjektyvu. Slaugos tarnybos merginos ir Doura man sako, kad miestas liko nepasikeitęs. Aišku, kad Reikjavike tai nekrenta į akis, priešingai negu baigiantis karui Berlyne, kur aš šlitiniavau tarp griuvėsių savo

silpnomis, dar vaikiškomis kojomis. Apskritai nežinau, kas geriau: subyrėti iš tikrųjų ar po paskolų našta. Kita vertus, žinau, kad mano Dundžio pasitikėjimas savimi per visą tą žiaurią krizę išgaravo kaip oras iš baliono, kiek jo dar buvo likę po to, kai jis užklupo savo buvusiąją kito glėbyje. Magis dirbo Komerciniame banke, stumdamas karjeros laiptais mirguliuojančioje monitoriaus šviesoje. Vieną dieną jis išdidžiu veidu parodė man raudoną kreivę. Ji, kas be ko, degė ryškiai ir gražiai tarsi židinio ugnis, bet tai irgi truko neilgai.

Asmeniškai aš kilus krizei pajutau tik pasitenkinimą. Kol gobšuliai čiulbėjo kaip lakštutės, lindėjau tarp keturių sienų ir leidausi iščiulpiama iki paskutinio skatiko. Todėl žiūrėti, kaip smagiai šokinėja liepsnos, rydamos tuos nepasotinamus vampyrus, man nebuvo liūdna, juolab kad pinigų nebelaikau svarbiu dalyku. Visą gyvenimą taupai senatvei, o kai ji pagaliau ateina, nebesvajoji, kur išleisti pinigus, ir nebenori nieko kito, tik myžti į lovą. Na, žinoma, būtų buvę neblogai nusisamdyti kokį jaunutį vokietuką, kad pusnuogis pašoktų žvakių šviesoje ir man, prie patalo prikaustytai senei, paskaitytų Šilerį. Bet dabar Islandijoje uždrausta bet kokia prekyba žmonėmis, taigi nėra dėl ko apgailestauti.

Man beliko tik kelios savaitės, du blokai cigarečių *Pall Mall*, kompiuteris ir granata – bet dar niekad nesijaučiau taip gerai.

[1](#) Johnui Lennonui skirtas paminklas Vidėjaus saloje netoli Reikjaviko, 2007 m. įrengtas jo našlės Yoko Ono: balto akmens postamentas, ant kurio 24 kalbomis užrašyti žodžiai „įsivaizduokit taiką“ (iš Lenono dainos „Imagine“), ir šviesos stulpas. Šviesa dega kasmet nuo spalio 9 d. (Lenono gimtadienio) iki gruodžio 8 d. (mirties dienos). *Čia ir toliau vertėjos pastabos.*